



OBČINA Grad

Informativno glasilo
Občine Grad

številka 9

avgust 2003



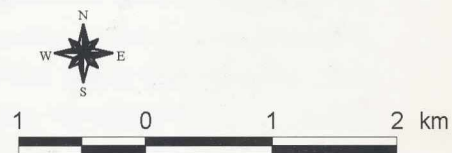
OBMOČJE
OBČINE GRAD
V KRAJINSKEM PARKU
GORIČKO

LEGENDA

državna meja

vodotoki

gozdovi
kmetijske površine



vir: GURS, ZRSVN

Spoštovane občanke in občani!

Spet je tu poletje in spet nas tarejo stare skrbi. Sonce in vročina, ki smo ju celo zimo tako pogrešali, sta nam izsušili zemljo in studence. Nič več se ne veselimo julija in avgusta, kmetje vse bolj zaskrbljeno pogledujejo na izsušena polja in rjavo izgorele travnike. Spet bo problem krme za živino in spet bodo pridelki žit manjši, kot smo jih pričakovali in bili vajeni prejšnja leta. Očitno smo res v obdobju »sedmih suhih let«, ko leto za letom doživljamo pomanjkanje padavin skozi vse leto – tudi pozimi in temu pomanjkanju ni videti konca. Iz meseca v mesec je vse manj vode v vodnjakih, tudi v tistih, za katere tudi najstarejši občani ne pomnijo, da bi presahnili. Računati vedno znova na pomoč drugega, predvsem države, je neproduktivno. Prej ali slej bomo morali spoznati, da lahko največ storimo sami s pravočasnim oranjem, setvijo, gnojenjem in škropljenjem.



Pri vodnih virih smo že izvrtali tri vodnjake, globoke 150 in več metrov, kjer je zaenkrat vode dovolj, le speljati jo bo treba do uporabnikov, kar pa bo zelo drago in tudi še nekaj let bo trajalo, da bo voda res pritekla iz pipe tudi na najbolj osamljeni domačiji.

In v takem vročem poletju – ne samo po temperaturah, praznuje občina Grad svoj tretji občinski praznik. Slovesno in s kar nekaj odprti. Z letošnjim letom zaključujemo obdobje, ko se je vlagalo v glavnem v ceste, in začinjamo z izgradnjo vodovodnega in kabelskega sistema v občini ter pospeševanjem turizma in podjetništva.

Vse, ki v teh vročih dneh pogrešate zabavo, pa vabim, da se nam pridružite na eni od prireditvev, ki bodo sledile ena za drugo.

Vaš župan
Daniel KALAMAR

CENJENE BRALKE, SPOŠTOVANI BRALCI!

Kot že nekaj let nazaj ob tem času tudi letošnje prinaša niz praznovanj ob občinskem prazniku. Temu primerno smo zasnovali tudi tokratno številko glasila, ki je pred vami. Tako lahko spoznate naše občinske nagrajence – tiste, ki so na kakršen koli način presegli pričakovanja sivega povprečja. Ki so drugačni in zaradi tega vredni občudovanja, žal pa dostikrat deležni tudi zavisti in podtikanj. Ker nekateri enostavno ne morejo iz svoje kože! Toda takšno je pač življenje – ob svojih svetlih platih prinaša tudi temnejše...

Obširneje smo se tudi razpisali o Krajinskem parku Goričko, središče katerega naj bi bil naš grad. Nekateri se na njegovo zažvitev skrbno pripravljajo in vidijo v

njem svoje mesto z lastno ponudbo, drugi so sicer polni informacij o njem, pa ne vedo, kaj naj počnejo z njimi, so pa tudi takšni, ki jih stvar sploh ne zanima. V katero koli skupino sicer spadate, dejstvo je, da krajinski park bo, da bomo živeli z njim, in da bo v prihodnje zaznamoval tudi naša življenja. Upam, da samo v pozitivnem smislu; se pa ne strinjam s tistimi, ki vidijo v njem rešitev vseh naših problemov in zlato jamo zaslužka z malo ali nič dela. Še kako bo potrebno pljuniti v roke, da bomo turiste – ki sicer že prihajajo k nam in jim, žal, ne znamo sploh ničesar ponuditi, kar posledično pomeni tudi zaslužiti – prepričali, da je to, kar ponujamo, vredno njihovega denarja. Zato pa

moramo biti drugačni, pristni in domači. Takšni, kakršni smo sicer nekoč že bili, pa nas je želja po modernejšem zapeljala, da smo zavrgli tisto, kar nas je delalo občudovanja vredne.

Da je imel Grad (takrat sicer Gornja Lendava) že pred več kot 120-imi leti pomembno politično vlogo, lahko preberete v besedilu, ki je bilo objavljeno v madžarskem časopisu, nam ga je pa v prevodu dobrodušno odstopil tukajšnji župnik, gospod Štefan Kuhar.

To naj bo tudi naše darilo ob letošnjem občinskem praznovanju, ki prinaša spoznanje, da smo nekoč že bili središče Slovenske krajine, in zavest, da tudi v prihodnje brez nas Slovenija in tudi Evropa ne bosta mogli v polnosti zaživeti.

ČASTNI OBČAN DR. LUDVIK GYERGYEK

Dr. Ludvik Gyergyek, profesor Fakultete za elektrotehniko v Ljubljani, je sodeloval pri vzgoji več deset rodov elektrotehnikov ter številnih študentov in raziskovalcev z drugih tehniških področij. Pri tem je zapustil nepozaben vtis kot učitelj, raziskovalec, mentor in prijatelj številnih študentov in sodelavcev.

Rojen je v Vidoncih, 2. septembra 1922, kjer je tudi obiskoval osnovno šolo. Že kot osnovnošolec si je želel, da bi postal učitelj. Gimnazijo je končal v Murski Soboti. Leta 1943 se je vpisal na Filozofsko fakulteto Univerze Pazmanja Petra v Budimpešti, oddelek za matematiko in fiziko. Študij je moral zaradi vojne kmalu prekiniti. Domov v Vidonce se je lahko vrnil šele jeseni 1945. Istega leta se je vpisal na Oddelek za elektrotehniko Tehniške fakultete Univerze v Ljubljani in tam leta 1950 diplomiral. Leta 1951 je začel svoje pedagoško delo kot redni asistent na odseku za šibki tok Oddelka za elektrotehniko. Leta 1957 je na Université Libre de Bruxelles doktoriral s področja električnih filtrov. Leta 1967 je bil izvoljen za rednega profesorja na Fakulteti za elektrotehniko Univerze v Ljubljani.

Že kot docent je začel na Fakulteti za elektrotehniko uvajati študij avtomatike. Z uvedbo do tedaj novih predmetov, kot so teorija vezij in sistemov, teorija informacij ter statistične metode pri obdelavi signalov, je veliko pripomogel, da je študij elektrotehnike v Ljubljani ostal primerljiv s študijem elektrotehnike na drugih univerzah v Evropi in po svetu. Pri njem je diplomiralo več kot 200, magistriralo približno 100 in doktoriralo več kot 50 študentov elektrotehnike. Kar nekaj doktorjev, ki jim je bil profesor Gyergyek mentor, je zdaj profesorjev na univerzah po svetu.

Napisal je sedem učbenikov, objavil več kot 150 člankov in referatov ter vodil številne raziskovalne projekte. Za svoje delo je prejel mnoga priznanja. Leta 1981 je postal dopisni, leta 1987 pa redni član razreda za matematične, fizikalne in tehniške vede Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Ugledna madžarska ustanova, Tehniška univerza v Budimpešti, mu je leta 1982 podelila častni doktorat za njegovo uspešno sodelovanje. Tudi Univerza v Mariboru se mu je oddolžila s častnim doktoratom za njegov prispevek k uvajanju visokošolskega študija elektrotehnike ter plodno sodelovanje pri raziskovalnem delu. Petkrat je prejel nagrado Sklada Borisa Kidriča, leta 1987 pa Kidričevo nagrado za življenjsko delo. Tudi na Fakulteti za elektrotehniko v Ljubljani je za uspešno pedagoško delo dobil Vidmarjevo nagrado. Po upokojitvi mu je leta 1993 Univerza v Ljubljani podelila naziv zaslužnega profesorja. To so le nekatera izmed najpomembnejših priznanj, ki jih je bil deležen.

Profesor Gyergyek se je v svojem pedagoškem in raziskovalnem delu veliko ukvarjal tudi s področjem razpoznavanja vzorcev, s katerim je



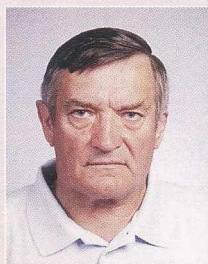
v Sloveniji prav tako oral ledino. Te raziskave so zajemale: samodejno optično branje besedil, razpoznavanje govora, avtomatično analizo biomedicinskih signalov in podobno. Čeprav se je sam najraje posvečal teoretičnim raziskavam in se predvsem trudil pridobiti razumevanje in znanje o svetu, ki nas obkroža, je njegovo delo ob pomoči sodelavcev obrodilo številne praktične dosežke. V sodelovanju s podjetjem Gorenje so tako že v letu 1981 izdelali samodejni analizator elektrokardiografskih signalov MAE-101. Tehniške raziskave na področjih jezika in govora so pripeljale do prvih samodejnih razpoznavalnikov in sintetizatorjev slovenskega govora. Še pred odhodom v pokoj in tudi po tem je vodil doktorande na tem področju.

Značilno za profesorja Gyergyeka je bilo, da je znal okoli sebe vedno zbrati veliko mladih prizadevnih ljudi ter jih s svojim znanjem in kritično presojo pri njihovem delu usmerjati in bodriti. Po njegovem odhodu v pokoj je za njim ostalo veliko mlajših raziskovalcev in pedagogov, ki nadaljujejo njegovo uspešno delo.



**ODLIČNJAKI
VSEH 8 RAZREDOV****Čestitamo!****Maja HAJDINJAK,**
Dolnji Slaveči 17**Sandra SMODIŠ,**
Grad 190/e**Nino GUMILAR,**
Grad 93**Sabina BERNJAK,**
Vidonci 81**Klementina KUZMIČ,**
Motovilci 11**ALEKSANDER LUTHAR,
DOBITNIK
ČASTNE LISTINE SPV**

Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu Republike Slovenije je tako kot vsako leto tudi letos razpisal priznanja za podelitev Častne listine SPV v letu 2003. Občina Grad je za dodelitev priznanja predlagala gospoda **Aleksandra Lutharja**, člana SPV, učitelja in organizatorja dela prometnega krožka na Osnovni šoli Grad.



Predsedstvo Sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu RS je predlog potrdilo in gospodu Aleksandru Lutharju 23. junija 2003 na posvetu predsednikov in tajnikov občinskih svetov za preventivo in vzgojo v cestnem prometu podelilo najvišje priznanje - častno listino SPV.

Aleksander Luthar je učitelj predmetnega pouka na OŠ Grad in mentor Prometnega krožka. Svoje delo v krožku opravlja vestno in kvalitetno že 25 let. Njegovo delo se izraža v vidnih dosežkih tako na občinskih kot tudi na državnih ter mednarodnih tekmovanjih.

Za svoj trud in požrtvovalnost si je Aleksander Luthar zaslužil priznanje. Čestitamo!

Lidija KRPIČ

NAJBOLJŠI MATEMATIKI ZA VEGOVA PRIZNANJA

Tekmovanje za Vegova priznanja poteka na treh ravneh. Na šolskem tekmovanju lahko učenec doseže bronasto Vegovo priznanje. Najboljši iz 6-ih, 7-ih in 8-ih razredov se lahko udeležijo področnega tekmovanja, ki je bilo v Murski Soboti na OŠ I. Normo za področno tekmovanje so dosegli štirje naši učenci.

Na področnem tekmovanju se lahko dobi največ srebrno Vegovo priznanje, kar je uspelo učenki **Tadeji**

Forjanič. V svoji kategoriji je dosegla tretje mesto na področnem tekmovanju v Murski Soboti in se uvrstila tudi na državno tekmovanje v Mariboru.

Na državnem tekmovanju v Mariboru, 12. aprila 2003, je naša učenka **Tadeja Forjanič** osvojila **zlatoto Vegovo priznanje**, kar je največ, kar se da doseči pri matematiki.

Mentor
Tomislav KOROŠEC**DOSEŽKI PROMETNEGA KROŽKA OŠ GRAD**

Za interesno dejavnost Prometni krožek se je ob začetku šol. leta odločilo 22 učencev od 4. do 8. razreda. Program dela je bil enak testnim iz prejšnjih let. Za preverjanje rezultatov našega dela sem organiziral šolsko tekmovanje »Kaj veš o prometu«.

Zajemalo je tri področja: poznavanje CPP (reševanje prometnih pol), spretnostna vožnja na poligonu in vožnja po prometnih površinah. Na osnovi tega tekmovanja sem dobil ekipo šole Grad, ki nas je zastopala na enakem regijskem tekmovanju v Murski Soboti. Tega tekmovanja so

se udeležili tudi trije učenci iz 8. razreda kot mopedisti.

Rezultati pri kolesarjih so bili letos skromnejši od prejšnjih let. Boljše je bilo pri mopedistih, saj sta se **Denis Fujs**, ki je dosegel 1. mesto, in **Sandi Žekš**, ki je dosegel 2. mesto, uvrstila na državno tekmovanje na Jesenicah. Tam je bil **Sandi Žekš** odličen drugi, **Denis Fujs** pa sedmi, kar je vsekakor lep uspeh. Kot mentor krožka sem z uspehom zadovoljen.

Mentor
Aleksander LUTHAR**ZNANJE MATERINŠČINE ZA CANKARJEVO PRIZNANJE**

Že jeseni so učenke 7. in 8. razreda začele prebirati knjigo Janje Vidmar Princeska z napako, ki je bila temeljno gradivo za tekmovanje v znanju materinščine.

Knjiga jih je pritegnila, saj je glavna junakinja njihova vrstnica. Dobivale smo se vsak teden, pogovarjale smo se o delu in študirale dodatno gradivo.

Februarja smo izvedli šolsko tekmovanje, na katerem je sodelovalo 9 učenk, 6 učenk je osvojilo bronasto priznanje. Tri učenke so šole zastopale na vseslovenskem tekmovanju v Lendavi. Učenka 8. razreda, **Maja Hajdinjak**, je dobila srebrno Cankarjevo priznanje.

Mentorica
Marija ŠTESL

KAMNOSEŠTVO BUNDERLA – NAJUSPEŠNEJŠI KOLEKTIV

Lanskoletnemu najuspešnejšemu kolektivu, kolektivu Obrata M-cluba Grad, sledi letos kolektiv Kamnoseštva Bunderla od Grada.

Uspešen podjetnik, Štefan Bunderla, je že od otroštva sanjal o tem, da bo nekoč sam svoj gospodar. Za poklic kamnoseštva ga je navdušil njegov oče. Z lastno obrtjo in kot samozaposleni se je začel ukvarjati leta 1981. Podjetje je začelo z izdelavo nagrobnih spomenikov, kasneje pa je, glede na povpraševanje na trgu, proizvodni program razširilo na razna gradbena dela, to je na vgradnjo talnih in zidnih oblog (tlaki,



Opaziti je, da stranke iz Evropske skupnosti najbolj privlačijo cene, čeprav dosegajo tudi kvaliteto ali celo presegajo evropsko kvaliteto. Madžarskega trga je malo, od 30 do 40% je prisotnega avstrijskega trga, kjer je zanimanje predvsem za stopnice, kuhinjske plošče, okenske police, druge delovne mize itd. Povpraševanje po tovrstnih storitvah je tudi na domačem trgu, vendar ni tako izrazito. Kljub odprtosti tujega trga pa v podjetju nikoli ne zanemarjajo domačega trga.

Največja želja gospoda Štefana je, da bi se ta njegov trud obrestoval, da bi podjetje še naprej uspešno poslovalo tudi kot družinsko podjetje. Če pa bi se pojavila potreba po širjenju proizvodnje, bi se

le-ta tudi širila. Glede zaposlitve v podjetju imajo vsekakor prednost naši ljudje in tako bo tudi ob priključitvi k Evropski skupnosti, ko bo trg dela nedvomno večji.

Gospod Štefan je hvaležen občini, ki je s sofinanciranjem obrestne mere pri najemu dolgoročnega kredita pripomogla k razvoju podjetja.

Zahvala gre tudi njegovi družini, ki mu je stala ob strani, ko je stopil v vode podjetništva, predvsem njegovi ženi Anici, ki je s svojo odločitvijo, da se zaposli v njegovem podjetju, veliko doprinesla k samemu razvoju podjetja. Seveda pa ne gre pozabiti tudi dobrega in vestnega kolektiva.

Lidija KRPIČ

stopnice) in izdelavo opreme (namizne plošče, delovne plošče, okenske police...).

Po razširitvi proizvodnega programa je nastala tudi potreba po dodatni delovni sili. Trenutno je v podjetju zaposlenih deset delavcev, od tega devet iz občine, eden pa izven občine. Za občasna dela pa zaposlujejo tudi preko študentskih servisov.

Njihovo tržišče obsega domači trg – pomurski del s sosednjimi regijami, obmejni avstrijski in madžarski trg. Podjetje se že prilagaja zahtevam, ki bodo sledile ob priključitvi Slovenije k Evropski skupnosti.



OCENJEVANJE NAJ DOMAČIJE IN NAJ BALKONA V OBČINI GRAD ZA LETO 2003

V okviru občinskega praznika smo letos že tretjič izbirali naj domačijo v naši občini. Ocenjevali smo urejenost domov, okolice, dvorišč, ograj, sadnih in zelenjavnih vrtov, bivalnih prostorov na prostem in splošno vključevanje domačij v okolico. Letos je imela komisija nekoliko spremenjeno nalogo, tako da smo poleg naj domačije izbirali tudi naj balkon leta 2003.

Na podlagi predlogov smo opravili zahtevno delo, saj je bilo potrebno oceniti vseh 50 predlogov za naj domačijo in naj balkon. Ob tem bi poudaril, da se v naši občini opazi skrb za urejenost in s tem kvalitetnejše bivanje v prostoru, kjer živimo. Ocenjujem, da naša akcija vzpodbuja občane, da skrbimo za naše okolje in lepši izgled, saj se vsi skupaj zaveda-

mo, da je to naša prihodnost v smeri razvoja turizma v okviru nastajajočega Krajinskega parka Goričko.

Pri našem delu smo upoštevali več vidikov, zato smo ob zaključku in seštevanju točk dobili kar tesne rezultate.

Svoje delo smo opravili korektno in prepričan sem, da ste takšnega mnenja tudi Vi. Uradna razglasitev rezultatov bo ob občinskem prazniku.

Vsem sodelujočim se v imenu ocenjevalne komisije zahvaljujem za vašo pripravljenost za sodelovanje in sprejem na vaših domovih v upanju, da boste naslednje leto ponovno sodelovali.

Vsem nagrajenim v imenu ocenjevalne komisije iskreno čestitam.

Predsednik komisije za ocenjevanje
urejenosti domačij in balkonov
Jože SEVER

Nagrajenci za naj domačijo:

1. Dušan GYERGYEK,
Vidonci 20
2. Ana RUH,
Kruplivnik 50
3. Franc KOZEL,
Motovilci 62

Nagrajenci za naj balkon:

1. Milan ŠPILAK,
Grad 164
2. Alojz SUKIČ,
Vidonci 120/A
3. CVERNJEK-FARIČ,
Kruplivnik 44



Dušan Gyergyek, Vidonci 20



Milan Špilak, Grad 164



Alojz Sukič, Vidonci 120/A



Ana Ruh, Kruplivnik 40



Franc Kozel, Motovilci 62



Cvernjek-Farič, Kruplivnik 44

KRAJINSKI PARK GORIČKO

Zakaj Goričko?

Goričko je bilo dolga leta pozabljena pokrajina, kajti slovenska zavest o Prekmurju se je ustavila na Muri in rodovitni ravnini ob njej. Tako je tok dogodkov na Goričkem potekal počasneje, pokrajina pa ni doživela grobih in nasilnih sprememb, kot se je to dogajalo vsepovsod. Goričko nima divje, neokrnjene narave: naravnih jezer, slapov, deročih rek, divjih globin, neprehodnih gozdov, sotesk in gora...

Goričko je kulturna krajina v najbolj zlahtnem pomenu te besede; njegova pestrost je delo človeških rok. Zaradi izoliranosti, nekdanjih političnih meja ter železne zavese je Goričko otok sredi drugih pokrajin, ki so drugačne -podobni pokrajini sta le Raab in Őrség, kjer naravo že čuvajo.

A vendar je tudi v naravnih danostih Goričko nekaj posebnega. To je gričevnat svet slovenskih najmlajših kamnin, zakisanih peščenjakov, ki jih ni nikjer drugje v Sloveniji, po drugi strani pa imamo na vzhodu (Sotina) zelo stare paleozojske skrilavce, nekdanji otok v Panonskem morju. Posebna zanimivost pa so vulkanske kamnine pri Gradu, posledica bližnjega izbruha vulkana pred 1,6 milijona let v današnji Avstriji. Edino tu v Sloveniji najdemo zelene



»vulkanske bombice«, ki so geološka posebnost. Nekaj posebnega je tudi klima, saj je Goričko predel, ki ima v Sloveniji najmanj padavin. Goričko je v biološkem pogledu naša najbolj srednjeevropska pokrajina, saj tu skoraj ni čutiti dinarskih, mediteranskih (z nekaj izjemami!), predvsem pa ne alpskih vplivov. V živalstvu imamo nekaj panonskih vplivov. Pokrajini daje pestrost raznotera človekova dejavnost, sonaravno bivanje, pestrost kmetijskih kultur, strpno in vzdržno ravnanje do narave.

Ponekod je še vedno veliko nereguliranih potokov, kar omogoča lepa

mokrišča in mokrotne travnike. Najbolj dragoceni so oligotrofni (slabo hranljivi) mokrotni travniki z modro stožko, kjer še najdemo redke vrste, in sicer sibirsko peruniko, pehtranov rman, maslenko, močvirski svišč. Na mokrotnih travnikih najdemo redke metulje, saj so prehrabeno vezani na določene rastlinske vrste: kar tri vrste modrinov in dve vrsti cekinčkov je prehrabeno vezanih na močvirske rastline, te pa spet na mokrotne travnike. Tu pa so še kobilice, hrošči in druge žuželke..., ki pa so hrana pticem, tudi redkim in ogroženim vrstam itd. Ptice, ki so drugod v Sloveniji redke, v zadnjih ostankih, so na Goričkem zaradi zdrave narave še razmeroma številčne (petina slovenskih smrdokaver gnezdi na Goričkem). Zato je Goričko primer, ko je narava in delovanje človeka še vedno v ravnotežju.

Še bolj ogrožena kot morišča so suha travnišča, ki so na Goričkem v glavnem že v zaraščanju ali pa so na zelo majhnih površinah. Zaradi njih bi Goričko lahko imenovali »dežela nageljčkov«, ki rastejo tu v treh različnih vrstah. Tu najdemo navadno in pikastocvetno kukavico, posebnost je navadna prženka, pa dve mediteranski vrsti gozdnih robov: čopasta hrušica in vijoličasti lučnik. Na gozdnem robu raste tudi gorički





volčin, posebna oblika dišečega volčina. Na suhih travnikih v Čepincih leta redke mrežekrilec, metuljčnica.

Na Goričkem še srečamo med žitom izumirajoče žitne plevelce, kot sta modriš in njivska zlatica. Bogata flora je tudi v starožitnih vinogradih nizke rasti s številnimi starimi samorodnimi sortami trte, ki ne smejo izumreti; kot tudi vmes nasajene vinogradniške breskve ne; vsaka od njih je malo drugačne barve in okusa, saj gre za sejance. Bolj skromna je domačija, bujnejši in večji je visokodebelni sadovnjak okoli nje. Visokodebelni sadovnjak je z rastlinami in živalmi bogat življenjski prostor, ki ga je treba ohranjati. Krona mozaične podobe kulturne krajine so ptice, saj jih je bilo na Goričkem ugotovljenih kar 174 vrst, od tega so 3 mednarodno zelo pomembne vrste, kajti le-te so kvalifikacijske vrste za kreiranje zavarovanih območij: veliki skovik, hribski škranec in prepelica. Veliki skovik ima na Goričkem še veliko in številčno populacijo, v glavnem je vezan na visokodebelne sadovnjake. Na kulturno krajino (travišča, peščene njive) je vezan tudi hribski škranec, prepelica pa na tradicionalne njivske površine. Pomembne vrste so še vijeglavka, prosnik, zelena žolna, okrog Ledavskega jezera najdemo redke vrste bičja trstnica in kar tri vrste cvrčalcev (rečni, trstni, kobiličar). Še vedno je veliko duplarjev (veliki in mali detel, zelena žolna, čuk) itd.

Vsaka vodna površina in njen obvodni prostor skriva še množico

dvoživk (navadna krastača, sekulja, rosnica in druge žabe; navadni močerad, veliki pupek). Tu živi tudi belouška. Od pomembnih vodnih vrst živita ponekod vzhodni potočni puškur in potočni rak. Seveda pa ne smemo pozabiti na številčno in zdravo populacijo vidre. Prisotnost vidre je znak, da so vodotoki še polni življenja in v zdravem stanju.

Med sesalci največkrat pomislimo na preštevilo divjad, ki dela škodo na poljih, toda med ogroženimi in redkimi vrstami Goričkega ni divjadi, ampak tri redke vrste netopirjev in številni mali sesalci: podlessek, dihur, kune belice in zlatice, mala in velika podlasica itd.

Tudi gozdovi na Goričkem so še »zdravi«, o čemer priča veliko število in množina gob, nenazadnje pa tudi pogostost hrošča rogača, ki živi v starih hrastovih deblih. Slikoviti so bukovi gozdovi (združba pravega kostanja in bukve), zanimivi so toploljubni suhi gradnovi gozdovi, privlačni za sprehode v naravo pa so tudi gozdovi rdečega bora (združba okroglostne lakote in rdečega bora).

Od evropsko pomembnih vrst je na Goričkem 1 vrsta pijavke, 1 (potočni) rak, 1 vrsta kačjega pastirja, 1 hrošč (rogač), 9 vrst metuljev, 1 piškur in 1 riba (pezdirk), 7 vrst dvoživk, 2 kuščarja (martinček, zelenec) in belouška, 9 vrst sesalcev, 5 vrst rastlin – 1 mah (šotni), 2 vrsti lisičjakov, navadni zvonček (ker je v EU redke...) in polegla lindernija.

Na Goričkem uspeva približno 1000 vrst praprotnic in semenk, kar je 1/3 vseh slovenskih vrst. Tu uspeva okrog 100 vrst z Rdečega seznama Slovenije, seznama redkih in ogroženih rastlinskih vrst.

Zakaj torej park?

Ugotovili smo, da je Goričko otok sredi drugačnih pokrajin, zato je nekaj posebnega. To je treba izkoristiti: ljudje so znali naravo očitati, jo ohraniti zdravo in pisano. Ko je v sosesčini narava degradirana in osiromašena, jim mora to sedaj obroditi sadove.

Možnosti bodočega parka so v ohranjanju zdrave narave, pestrosti

travnikov, sadovnjakov, močvirij in suhih rastišč. Takšna pokrajina nudi tisoč možnosti preživljanja prostega časa, podoživljanja otroštva starejših, rekreacije mlajših, potešitve vedno željnosti še mlajših. Takšna pokrajina nudi raznotero, posebno in zdravo hrano ter kvalitetno bivalno okolje za sobivanje z vsemi živalskimi in rastlinskimi vrstami in osebkami, ki Goričkega še niso zapustili, zapustili pa so pokrajine okrog njega... Zato je Goričko otok.

Nove priložnosti za Goričko

Vseh enajst županov Goričkih občin se je združilo v prizadevanjih za ustanovitev krajinskega parka Goričko, ki bo zaživel v prihodnjem letu. Ohranjena narava predstavlja dediščino našim vnukom, park pa prinaša nove razvojne priložnosti, ki med drugim lahko pomagajo mladim pri odločitvi, da na Goričkem tudi ostanejo. Domačini so že sedaj, zagotovo pa bodo tudi v prihodnje, najboljši varuhi tega območja, s parkom bodo dosedanja prizadevanja le še nadgrajena.

Kaj je park?

- Območje s poudarjenimi vrednotami narave in z zanimivim živim svetom.
- Območje ohranjene kulturne krajine.
- Lep in privlačen podeželski prostor z živimi in urejenimi naselji.
- Območje, kjer vitalno lokalno prebivalstvo želi razvijati svoj kraj.
- Območje, kjer si vsi želimo usklajen razvoj, ki bo ohranil vrednote tudi za naše vnuke.
- Območje čiste narave in ohranjene krajine, kjer je bivanje prijetno.
- Območje, ki zaradi svojih kvalitativnih vrednot nudi možnosti za razvoj turizma za zahtevnejše goste in proizvodnjo hrane višjega cenovnega razreda.

Domače in tuje izkušnje potrjujejo, da parki prispevajo k boljši prepoznavnosti regije in nudijo oblikovanje dodatne blagovne znamke. Spodbujajo razvoj dejavnosti, kot so dopolnilne dejavnosti na kmetijah in turizmu. S tem pripomorejo k ohranitvi poseljenosti podeželja in krajine ter boljšemu življenju prebivalcev parka. Vsak park ima svojega upravljavca – organizacijo, ki predstavlja možnost za nova delovna mesta v dejavnostih, ki so posredno ali neposredno povezane z varstvom narave in parkom, npr. vodenje obiskovalcev in nadzor.

Dodatne spodbude za parke

Slovenija glede državnih podpor za spodbujanje razvoja – tako po obsegu kot po oblikah – še ni primerljiva z državami EU. Pričakujemo, da se bo to stanje s pridružitvijo Slovenije uniji spremenilo. Že sedaj pa so neposredne podpore države uveljavljene na področjih kmetijstva in lokalne komunalne infrastrukture.

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano kmetom v parkih, ki vstopijo v kmetijsko-okoljske programe, daje dodatne spodbude. Če so zemljišča kmetov del krajinskega parka, so upravičeni do 10% višje spodbude. Občine v parkih so imele prednost pred drugimi tudi pri lanskem dodeljevanju kreditov Ekološkega razvojnega sklada – na območju obstoječih parkov je obrestna mera nižja kot drugod (1%).

Prebivalci parkov z izjemo manj razvitih območij sicer ne morejo

računati na neposredno finančno pomoč države, na primer za razvoj turizma, ker tega Evropska unija zaradi pravi svobodne konkurence na trgu ne dopušča. Na voljo pa so različne možnosti za **posredne podpore države** – predvsem razpisi ministrstev, državnih in lokalnih skladov, agencij in zavodov.

Tu so še ustanove, kot so Pospeševalni center za malo gospodarstvo, Sklad RS za razvoj malega gospodarstva, Sklad za regionalni razvoj in ohranjanje poseljenosti slovenskega podeželja in Republiški zavod za zaposlovanje. Spodbude za projekte malega gospodarstva, subvencioniranje realne obrestne mere, razvoj obrti, podjetništva in turizma dajejo tudi občine. Pomemben vir pa so lahko mednarodni programi.

Tudi Goričko je kot pomoč ustanovitvi bodočega krajinskega parka v preteklih letih pridobilo mednarodna sredstva, kar pomeni, da bo park lahko začel z delom v obnovljenih in opremljenih prostorih gradu Grad.

Uprave parkov: z ljudmi in za ljudi

Parki so deležni tudi posebne **promocije** oz. jo aktivno spodbujajo: razstave in promocijski panoji v drugih krajih po Sloveniji in v tujini, televizijske reportaže, intervjuji, predstavitve na turističnih zemljevidih in v poslovnih imenikih, poljudni in strokovni članki, koledarji... Vse to prispeva k promociji celotnega



območja in s tem k boljšemu trženju turističnega gospodarstva in drugih lokalnih dejavnosti. Uprave parkov svetujejo domačinom.

Sodelovanje z mladimi in izobraževanje za odrasle

Otrokom in šolam posvečajo uprave parkov posebno pozornost. Zanje organizirajo niz dejavnosti: naravoslovne delavnice, nagradne natečaje za učence, otroške kvize, vodenje ekskurzij, izobraževalne seminarje za učitelje mentorje. Strokovnjaki v upravah parkov so tudi mentorji študijskim in diplomskim nalogam ter študentskim praksam. Tu so še prireditve za otroke, koncerti, likovne delavnice...

Organizirajo tudi izobraževanja za odrasle, na primer predavanja o razvoju podeželja za občine, upravne enote in društva, izobraževanje o biološkem kmetovanju, pri katerem sodeluje tudi Kmetijska svetovalna služba.

Delavnice, ekskurzije in sodelovanje z mladimi, kulturne prireditve in promocijske dejavnosti smo kot zametek bodoče prakse že uvedli tudi na območju predvidenega parka Goričko, ki bo še posebno skrb namenjal čezmejnemu sodelovanju.

Stanka DEŠNIK

JAVNA PREDSTAVITEV OSNUTKA UREDBE O KRAJINSKEM PARKU GORIČKO

Ustanovitev Krajinskega parka Goričko je v polnem teku. Pripravljen pa je tudi osnutek uredbe o njegovi ustanovitvi. Osnutek Uredbe o Krajinskem parku Goričko je bil po sklepu Vlade Republike Slovenije predstavljen po vseh občinah na območju predvidenega parka. Javna obravnava v občini Grad je tako potekala 17. junija 2003 ob 19. uri v prostorih gradu Grad. Udeležilo se je veliko število občanov, kar je zelo pohvalno, hkrati pa kaže tudi zanimanje tukajšnjega prebivalstva o dogajanju v njegovi okolici.

Vso kartografsko in drugo dokumentacijo pa si lahko vsi zainteresirani ogledajo v prostorih občine, kjer je na voljo tudi posebna knjiga predlogov, pripomb in stališč.



SREČANJE MLADINE TREH DEŽEL

V okviru projekta Razvoj skupnega krajinskega parka Goričko in v sklopu delovne skupine Mladinski turizem so se 23. junija v grajskem parku pred gradom Grad srečali dijaki gimnazije iz Murske Sobote (športni oddelek) in Lendave, dijaki športne gimnazije iz Jennersdorfa, glasbene gimnazije iz Salzburga ter dijaki gimnazije iz Monoštra. Pripravljen je bil tudi kratek kulturni program. Ob okrogli mizi pa so mladi razmišljali o pridružitvi Evropski uniji ter o njihovih pričakovanjih od trideželnega parka. Mladim udeležencem so bile na koncu srečanja podeljene spominske listine. Razpravi o trideželnem parku in o Evropski uniji je sledil ogled gradu in veselo druženje ob dobri hrani in prijetni glasbi.

POTUJOČA TISKOVNA KONFERENCA

22. maja 2003 se je na gradu Grad ustavila potujoča tiskovna konferenca. V njej so sodelovali novinarji različnih medijev iz celotnega slovenskega ozemlja. Na konferenci so bile predstavljene dosedanje aktivnosti projekta Razvoj skupnega krajinskega parka Goričko. Beseda je tekla tudi o ureditvi informacijske pisarne Trideželnega parka Goričko-Raab-Örseg na gradu Grad, o ureditvi demonstracijskih delavnic za prikaz starih obrti na Goričkem in o prenočitvenih kapacitetah. Tiskovne konference so se udeležili tudi župani sosednjih občin. Pogovor je stekel tudi o tem, kako naši občani sprejemajo ustanovitev Krajinskega parka Goričko.

NEDELJSKI POPOLDNEVI



Ireninim bendom skušali pregnati, žal pa nam to ni uspelo. Kljub dežju smo se imeli lepo in preživeli čudovito nedeljsko popoldne v družbi naših in vaših znancev.

V nedeljo, 6. julija 2003, pa sta dogajanje pred našim gradom s svojim nastopom popestrila znana slovenska pevca Korado in Brendi.

Podoben koncert načrtujemo tudi v mesecu avgustu, ko bomo spet povabili v goste znanega pevcu, pevko ali skupino. Katerega, naj bo zaenkrat še skrivnost. Upamo, da so vam takšna nedeljska druženja všeč in se imate lepo ob poslušanju prijetne glasbe in sprehodu skozi park in po gradu.

V Občini Grad pripravljamo niz poletnih prireditev v grajskem parku pri Gradu na Goričkem, s katerimi želimo popestriti nedeljsko dogajanje in ponuditi zabavo s kvalitetnimi izvajalci zabavne glasbe.

Tako smo v nedeljo, 1. junija 2003, v goste povabili priljubljeno pevko Ireno Vrčkovnik. Irena je s svojim energičnim nastopom razživela staro in mlado. Navdušili pa so nas tudi folkloristi Romani Uniona iz Murske Sobote. Zabavo je zmotil nepričakovani dež, ki smo ga skupaj z



KOLESARJENJE TREH DEŽEL

7. junija 2003 je prav tako v okviru projekta Razvoj skupnega krajinskega parka Goričko potekalo kolesarjenje treh dežel. Kolesarji iz Madžarske in Slovenije so se zbrali v naselju St. Martin ob Rabi, kjer so se jim pridružili avstrijski kolesarji. Po pozdravnih besedah župana St. Martina so se odpravili na pot proti Madžarski. Mejo so prestopili v Dolnjem Seniku in kolesarili po porabskih vaseh s postankom v Gornjem Seniku, kjer so

malicali, ter prispeli do mejnega prehoda v Martinju. Od tam jih je pot vodila po razglednih goričkih poteh do gradu Grad, kjer so zaključili vožnjo ob prijetnem počitku na terasi gradu. Tam so se kolesarji okrepčali z bogračem in zelenjavno juho ter si odžejali suha grla. Po ogledu gradu in nabrani energiji so se zadovoljni odpravili proti domu.

Lidija KRPIČ



GORNJA LENDAVA IN OKOLICA

Oglejmo si zdaj gornjelendavski grad. Grič, ki ga zaradi na njem rastočih vrtnic imenujemo »Šipkov bregj«.

Glej, glej, kdo pa tam letuje med temi brzonogimi srnami? To so grajske cvetke, kot popki vrtnic (šipkov) grajsko-grofovске gosposčine. - Toda vrnimo se k vrtnicam - šipkom.

Tukaj so Kristal iz Bolezije; Pavel Bulonjski; Bares Rivan; Kapitan Kristi; Slava iz Dijona; Julij Margotin; Tea Gosederg Boultonska; Maria Hausmann; Spominka iz Razslave; Hilbra Marmonetto; Viktorija iz Bretagne; Elizabeta cesarica itd.! Kako lepo krasijo grajsko pročelje.

Celi grad je sredi lepih rožic in kako lep, častitljiv gozd ga obkroža. Tu lahko vidiš znamenita vrtna drevesa: cedrovita smreka; ameriški bor; vzvišena jelka; tulipanska platana; razvejana platana; bukev; orientalska tuja; akacija; bela breza; tisa; zelenika (bezeg); tri vrste lipe; brinjeva vrsta itd...

Grad je zgrajen na skali in je eden najstarejših. Obzidje, ki je štirioglato, dolgo 515 korakov, v velikosti 800 stopal (čevljev), razumemo pri tem skalo, na kateri je grad zgrajen. Čas njegovega nastanka je - razumljivo - temno skrit. V rakah imam darilno pogodbo iz leta 1604, iz katere je razvidno, da je okoli tega leta bil v rokah nekega barona Tomaža Zichyja, skupaj z Mursko Soboto, ki ga je daroval mojim prednikom z vsem posestvom in kraljevskimi pravicami vred.

V darilni listini ne piše Lendava, ampak Lyndva, in zgoraj v njej ne piše Széchy, ampak Zichy. Začne se pa: »Mi Tomaž Zéchy iz Rimaszechi - ja, svete cesarske Vzvišenosti in kraljevi svetovalec in svobodni baron gradov Gornja Lendava, Murska Sobota, Zechy Zigeta, Balog - a itd. - predajemo spominu v

našem gradu Gornja Lendava dne 3. julija leta tisočšestocetrtega - Tomaž Zichy - l.r.«

Razumljivo, da nam je bil najbolj v spominu še grof Leopold Nádasdy, ki je leta 1836 zgradil župnišče; leta 1828 dve krčmi in je po vsej verjetnosti dal preurediti tudi grad. V njegovem času je bilo tukaj glavno mesto Slovenske Krajine - tu je bila prestolnica.

On je to prodal vojvodi Ditrichstein za 600.000.- Forintov z vsemi zraven spadajočimi gosposčinami. Sem so spadale: Serdica, Bakovci, Krog, Mačkovci, Polana, Metnjek (?), Prosenjakovci, Šalovci, Dolič.

Od vojvode Ditrichsteina je vse prešlo na grofico Herberstein. Od nje jo je odkupila »Belgijska Banka«, ki je lepo veleposestvo razdrobila in ga zopet prodala.

Z ubogo Gornjo Lendavo so se ti tujci tako poigrali kot s kako žogo - samo v enem mesecu je šlo skozi koliko rok!? Bile so to: Amsterdamska banka; Anglika; Bruseljska, Avstrijska hipotetično-kreditno-predujemska banka. Za njimi ga je posedoval Almasy Ede 14 let, od njega ga je kupil grof Szecsenyi Teodor, - ki je sedanji lastnik.

Grajska notranjščina je lepa - razkošno okrašena. Ima znamenito klet, ki je vdolbena v skalo in je celo nadstropna. Iz leta 1712 je en sod, ki drži 666, drugi 200, tretji pa 100 akovov (op. akov je 56 litrov).

Nekdaj - tako izgleda - je moglo biti v njej mnogo vina. Zelo star kletar - ki na zunaj izgleda star okoli 77 let - zna mnogo pripovedovati o gornjelendavskih dobrih časih. Komaj najde besede, da more povedati, koliko in kako dobrega vina je bilo nekdanj v kleti, imenovani »velika cerkev«, in kakšne veselice so se odigravale v njej! »Resnično, ni več tako, kot je nekdanj bilo!«

»Glej ta prostor tukaj! Gospod župnik in moja malenkost sva tukaj ob gospodini novi gostoljubnosti uživala najprijetnejše trenutke.

Ali je možno še kaj boljšega, kakor da človek dolgočasno življenje izpolni s toplo ali mrzlo kavo, sladoledom, z dinjami in drugimi tečnimi koščki?! Gotovo mi bodo vedno ostali v spominu užitka polni trenutki, katerih se bom vedno s hvaležnim srcem spomnil.

Tukaj pred nama je sadovnjak, kateremu skorajda ne najdemo enakovrednega. Kako polna so drevesa z najplemenitejšim sadjem!

Tu so: harlenska reneta, gorska reneta, nebeška in angleška granatka; kanadka in pariška reneta, ulmska zimska jabolka; ananasova reneta, silezijska jagodna jabolka; plemenita vojvodinska; bele zimске; rdeče jesenske; rdeče, rjavordeče, pogačna itd. jabolka... pa koliko še sliv in hrušk najplemenitejših vrst... le kdo bi jih mogel naštetiti?

Pa glej še ta lepi, rigolani vinograd! Tu je slavna gornjelendavska drevesnica!

Odtod se vidi takozvana »Zgornja Krčma« - tam v tej veliki graščinski hiši je notariat, poštni urad, pa še žan-dermerijska postaja.

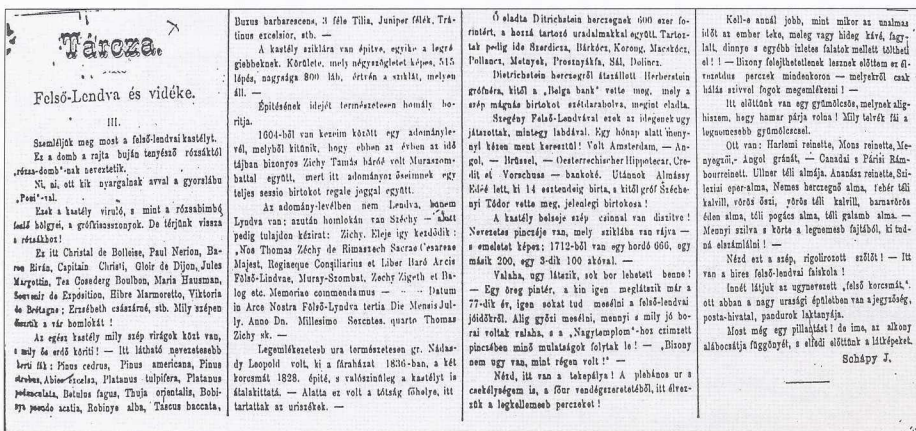
Zdaj pa še en pogled! Pa... nič ne bo... mrak spušča zaveso in zakriva pred nami razgled...

Schapy J.

Prispevek je bil objavljen v časopisu VASMEGYEI LAPOK, dne 14. septembra 1882, števec 74, str. 1 kot podlistek (Törcza) pod naslovom: GORNJA LENDAVA IN OKOLICA III. Podpisani je Schapy J. (Jožef), ki je bil od 6. januarja 1877 do 20. junija 1882 kaplan v Gornji Lendavi (Grad) pri župniku Jožefu Šiftarju. Prispevek je bil objavljen dva meseca in pol po njegovem odhodu iz Gornje Lendave.

Podlistek je za Župnijsko kroniko iz madžarščine prevedel Ivan Pucko, ki je bil od 01. maja 1951 do 15. septembra 1954 tukaj kaplan pri župniku Ivanu Kolencu, sedaj pa živi kot upokojeni župnik in častni kanonik v Slovenja vasi, župnija Hajdina.

Štefan KUJAR, župnik



DELO ARHITEKTA JOŽETA PLEČNIKA PRI GRADU

Plečnikova pisma leta 1956

Vč. gospod župnik!

Kmalu po slovesnosti blagoslovitve ste bili v Ljubljani ter mi mnogo prijetnega povedali. Takoj nato ustregel sem Vaši želji in poslal detaile za lesene dele ograje kora – katerih prejem mi niste do danes javili. – Vobče od Vašega obiska sem do danes je med nami totalno tibo!

Ali se je morda kaj težkega pripetilo? Res sem željan kratkega poročila.

Sprejmite moj spoštljiv pozdrav

in vse dobre želje v udanosti

Plečnik. 2. feb. 56

Na to pismo je župnik Kolenc odgovoril 6. februarja in sporoča, da konec tega meseca namerava priti k njemu, da se dogovorita o nadaljnjem delu, predvsem o načrtu za elektrifikacijo in tudi za zunanjsčino. Piše, da ograje na koro to zimo ne bodo delali, ker še nimajo potrebne suhega lesa. Omenja tudi,

da bo poskrbel za fotografije, da bo vsaj na njih videl uresničitev svoje zamisli.

Ohranjeno je župnikovo pismo z 8. marca 1956, kjer pravi, da:

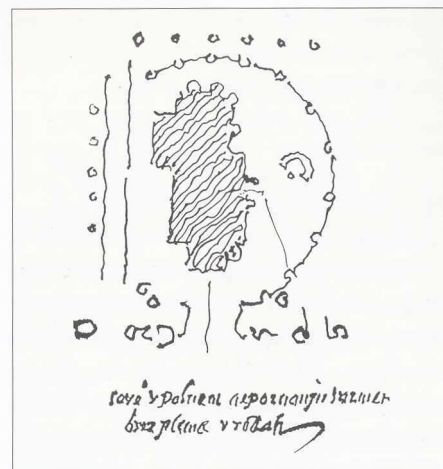
»živim v pričakovanju, ko nas obiščete. Upam, da se bo pot do Velike noči toliko popravila, da boste sredi aprila lahko prišli k nam pogledat. Zelo se veselim tistega dneva. Naj Vam samo Bog da zdravja, da bi uresničili vso Vašo zamisel v moji cerkvi. Vse naše bodoče delo bo odvisno od Vaših načrtov.«

»Za godovni dan Vam želim vse najboljše,«

je zapisal 15. marca 1956 župnik Kolenc.

»Naj Vam ljubi Bog nakloni še nekaj let, da bi s svojim umom zaljšali Njegova svetišča. Pri vsem tem težkem delu pa Vas naj podpira Vaš patron sv. Jožef.«

Odgovor na ta pisma je bilo naslednje pismo:



Veleč. predragi gospod župnik!

Težko, da se je Vas kdaj kdo toliko spominjal, kot jaz v preteklih dolgih tednih malopridne bolezn. Nameraval, hotel sem Vas obvestiti o mojem stanju, sporočiti, da me ne pričakujete – pa ne bi rad plašil, sebi za vse slučaje vrata zaprl. Nerad bi Vas zapustil – nerad pa tudi mlajšim bil v oviro, če imajo misli vredne uresničenja. Ruski pregovor: 'sam sem kot prsti roke' ima svoj razum. – Tudi jaz ne vem ne kako, ne kaj, ne kam – edino božja volja mi je tolažba.

3. 12. 1956

Veleč. predragi gospod župnik!

Težko da se je Vas kdaj kdo toliko spominjal kot jaz v preteklih dolgih tednih malopridne bolezn. Nameraval, hotel sem Vas obvestiti o mojem stanju, sporočiti da me ne pričakujete – pa nerad bi plašil, sebi za vse slučaje vrata zaprl. Nerad bi Vas zapustil – nerad pa tudi mlajšim bil v oviro, če imajo misli vredne uresničenja. Ruski pregovor: "sam sem kot prsti roke" ima svoj razum – tudi jaz ne vem ne kako, ne kaj, ne kam – edino božja volja mi je tolažba.

Pa to sadi da je Vaša cerkev lep spominjak. Sanjam kako bi ga morda izboljšali z bogatim okroženjem stolpov in brez etc. Seveda sanjam –

Oporočnik prizidati zaprti koro, okroglo stopnišče ikonicati v stolpič angelov varjihar etc –

Pa pristimo saj je. Rečimo si felix alexij in z Bogom

na vel. čebote 1956

Veselj Plečnik

Vč. predragi gospod župnik!

Že od sv. Jožeta dalje sem doma, nisam bil v šoli. Me včas kdaj – ali mi bodo vobče še služili uog, Zudnji čas bil je operirana g. hifane iztežko: J pravi pa da je v zlobnem stanju. Eno kot drugo pamani hudo preizkušnje. – Vaša stvar je težaj v zahtoj. kako bo prišlo zopet v tek – vedo te vsebeza živim v slujnji da sem za vedno ločen z Gradom. Boli me to. Morebiti bi bil Vas prihod v Lj. kotičtan. Pa Bioni so začeli graditi svoj praviljan. Morda bodo sem in tam uprasili g. B. na mesto mame za obisk in pogled. Te pridete v Ljubljano pa mi ne sereda vselej dobitje.

Trupak: Le nebesa vedo kako se bo delo vaše razvilo.

Sejo in pristimo Vas gotodavaja

3. 12. 56

Pogosto sodim, da je Vaša cerkev lep spomenik. Sanjam, kako bi ga imelo izolirati z bogatim obkroženjem topolov in brez etc. Seveda sanjam. Oporniku prizidati zaprto lopo, okroglo stopnišče končati v stolpič angelov varuhov etc. – Pa pustimo sanje. Réčimo si *felix aleluja* in z Bogom.

Na veliki četrtek 1956

(op. 29. marca)

vaš Plečnik.

Svoje »sanje«, kako obogatiti okolico cerkve z nasadom topolov, brez, je s črnilom narisal na hrbtno stran vabila. Spodaj je pripisal: »sevé v polnem nepoznavanju razmer brez plana v rokah«.

Bolezen napreduje, moči mu pešajo, zato tudi župniku sporoča, da »le nebesa vedo, kako se bo delo Vaše razvilo!«

»Vč. predragi gospod župnik!

Že od sv. Jožefa dalje sem doma, nisem bil v šoli. Ne vem kdaj – ali mi bodo vobče še služile noge. Zadnji čas bil je operiran g. Bitenc /:težko:/ pravi pa, da je v dobrem stanju. Eno kot drugo pomeni hudo preizkušnjo.

Vaša stvar je torej v zastoju. Kako bo prišla zopet v tek vedó le nebesa.

Živim v slutnji, da sem za vedno ločen z Gradom. Boli me to. Morebiti bi bil Vaš prihod v Ljubljano koristen. Na Brionih so začeli graditi moj paviljon. Morda bodo sem in tam naprosili g. B. namesto mene za obisk in ogled. Če pridete v Ljubljano pa mene seveda vselej doboste.

Ampak: Le nebesa vedo kako se bo delo Vaše razvilo.

Lepo in prisrčno Vas pozdravlja.

Vaš Plečnik 4. V. 56

Iz dosedanjšega dopisovanja med župnikom in Plečnikom je razvidno, da ga je župnik povabil, naj si pride v Grad ogledat obnovljeno cerkev. Plečnik mu je odgovoril, da živi v slutnji, da je za vedno ločen z Gradom.

Zadnje Plečnikovo pismo, ki ga hrani župnijski arhiv – 22. VIII. 1956

Velečastiti, dragi gospod župnik!

Odgovoril sem Vam, v kolikor se spominjam, na vsako Vaše pismo – na zadnje pa takoj, še na dan prejema. – Upajmo, da doboste vsaj tole pričujoče!

Moje zadnje pismo obsegalo je predvsem dvom, da mi bo vobče dano še kdaj videti Vašo cerkev. Zdravje mi je sila pomanjkljivo. Ta misel me boli! Dalje sem v pismu sporočil, da je bil g. Bitenc deležen nevarne operacije, ki je hvala Bogu uspela. Zdi se, da je mož ta čas že v dobrem stanju.

Pismo bilo je sestavljeno iz čednih besed – njega osvojitelj z njim ničesar ni pridobil.

Najspoštljivejše Vas pozdravljam – Vam in vsej Vaši občini vse dobro želim!

V udanosti Plečnik
22. 8. 56

Velečastiti, dragi gospod župnik!

Odgovoril sem Vam, v kolikor se spominjam, na vsako Vaše pismo – na zadnje pa takoj, še na dan prejema. – Upajmo, da doboste vsaj tole pričujoče! Moje zadnje pismo obsegalo je predvsem dvom, da mi bo vobče dano še kdaj videti Vašo cerkev.

Zdravje mi je sila pomanjkljivo. Ta misel me boli! Dalje sem v pismu sporočil, da je bil g. Bitenc deležen nevarne operacije, ki je hvala Bogu uspela. Zdi se, da je mož ta čas že v dobrem stanju.

Pismo bilo je sestavljeno iz čednih besed – njega osvojitelj z njim ničesar ni pridobil.

Najspoštljivejše Vas pozdravljam – Vam in vsej Vaši občini vse dobro želim!

V udanosti Plečnik

22. 8. 56

Župnik Kolenc je v Kroniki zapisal: »Bolestno je odjeknila širom graške župnije vest, da je 7. januarja 1957 v Ljubljani v 85 letu starosti umrl mož,

umetnik, v katerem ni bilo zvijače. Vse življenje je živel za Boga, zaljšal božje hrame in si s tem spletal nesmrtni venec večne slave. Zadnja cvetka v tem vencu je bila naša župnijska cerkev«. In nadaljuje: »Večkrat mi je v razgovoru omenil: »Ne vem, zakaj imam tako veselje ravno z Vašo cerkvijo! Odkrito povem, da Vas imam rad in ves prekmurski narod. Vedno ste mi v mislih in pri srcu!«

Sredi dela je omahnila njegova umetniška roka. Načrtov ni dokončal, saj jih je bilo preveč, ki bi jih rad »izpolnil v graški župniji. Naj še dodam, da je ornament na koku in reflektor njegovo zadnje delo pred smrtjo. Po smrti so našli na njegovi delovni mizi načrt zanj v naravni velikosti, pripravljen za izdelavo,« je zapisal župnik Kolenc v že omenjenih Stopinjah.

Jožef Plečnik kot človek je umrl, toda Plečnik kot umetnik je ostal med nami, kakor je sam zapisal v Križankah: »Minljiv si – a Tvoje delo bo Tvoj spomin.«

KONEC

Štefan KUCHAR, župnik

POGOVOR Z ZLATOMAŠNIKOM, GOSPODOM VILIJEMOM GUMILARJEM

Gospod zlatomašnik, lahko najprej bralcem našega glasila zaupate svoje rojstne podatke in poveste še kaj besed o vaši družini?

Rodil sem se 11. maja leta 1927 v Vidoncih. V družini smo bili trije otroci: sestra Micka, brat Gustek in jaz – manjša kmečka družina, v kateri smo se imeli zelo lepo. Danes živiva še samo brat Gustek in jaz.



Zlatomašnik, g. Vilijem Gumilar

Kam ste hodili v osnovno šolo in kako je potekalo vaše šolanje?

Osnovno šolo sem obiskoval v rodni vasi v Vidoncih; le-ta je trajala šest let. Nato sem se vpisal v gimnazijo v Mursko Soboto, ki je takrat trajala osem let, po gimnaziji pa sem študiral teologijo v Ljubljani (študij je trajal pet let). Študij sem uspešno končal in 12. julija leta 1953 imel novo mašo pri Gradu. Tri dni po moji novi maši, po tako prečudovitem in velikem dogodku, pa sem moral

na služenje vojaškega roka v Zemun. To je bila posebno huda preizkušnja za mladega duhovnika. Pripadal mi je enoletni vojaški rok, ker sem imel končano fakulteto in predvojaško, pa so mi vseeno ta rok podaljšali še za šest mesecev in rekli, da ta enoletni rok ne velja za »popove i lopove«. V času vojske sem imel samo eno sveto mašo, ki sem jo opravil na skrivaj, v veliki zemunski cerkvi, za zaprtimi vrati, sam s svojim Bogom. To se je zgodilo na veliko noč leta 1954.

Zadnjo noč svoje vojaške službe sem bil uso noč (od 21.30 do 03.30) zasliševan od vojaške udbe. Grozili so mi, da me bodo zaprli in da v civilno življenje zaradi svojega poklica ne bom mogel iti. Vendar se to ni zgodilo.

Kako je bilo potem, po vrnitvi iz vojske; kje se je začela vaša duhovniška pot in kje vse ste bili kot duhovnik?

Po vrnitvi od vojakov sem bil najprej nekaj časa v domači župniji pri Gradu kot duhovni pomočnik, nato pa 15. maja leta 1955 imenovan za kaplana v Gornji Radgoni. Tam sem ostal štiri leta in pol, zatem pa sem bil prestavljen v Vitanje, kjer sem bil devet let kot kaplan, sedaj pa sem že petintrideseto leto župnik v tej župniji.

Se vam je morda kakšen dogodek in otroštva ali mladosti posebno vtisnil v spomin in bi ga želeli zaupati tudi nam?

Posebno mi je ostala v spominu

izjava gimnazijskega direktorja, gospoda Miroslava Kokola, da me morajo vreči pri maturi, ker želim iti v bogoslovje. Toda to se ni zgodilo, ker sem se za maturo dobro pripravil in jo seveda tudi opravil.

Kot gimnazijec sem se moral udeležiti treh delovnih akcij (dvomesečnih), in sicer leta 1946 regulacije reke Pesnice, leta 1947 dela na progi Šamac-Sarajevo in leta 1948 graditev Nove Gorice. Kljub tem delovnim akcijam in še mnogim drugim, krajšim, nisem imel nobenih ugodnosti, samo velike nevšečnosti zaradi poklica in zaradi nevključevanja v Ciril-Methodovo društvo (CMD). Tudi pozneje v duhovniški službi je bilo s strani države mnogo nevšečnosti in nasprotovanj.

Kako danes gledate na vse te preizkušnje in nevšečnosti, ki ste jih bili deležni?

Ob petdesetletnici duhovniške službe se vsega tega spominjam in sem hvaležen Bogu, ki mi je dal moč, da sem vse to prenesel. Danes čestokrat rečem Bogu, kateremu služim petdeset let: »Dobri Bog, hvala za vse in ostani z menoj še naprej!«.

Gospod zlatomašnik, hvala, da ste si vzeli čas za ta pogovor. Ob vašem jubileju vam iskreno čestitam in vam želim, da bi lahko svoje poslanstvo opravljali še vrsto let in tako služili našemu Bogu v nebesih. Bog vas živi!

18. TEK NA GRAD IN 1. POHOD PO GRADU Z OKOLICO

Da je tek na grad tradicionalna prireditev, ni potrebno posebej poudarjati, saj številka sama govori zase. Tudi letos, v soboto, 31. maja, smo se začeli zjutraj zbirati na nogometnem igrišču NK Grad, kajti OŠ Grad je izvedla svoj športni dan.

Otvoritveni tek je pripadel najmlajšim, cicibanom male šole, takoj za njimi pa so tekli še prvo- in drugošolci.

Ker pa naša prireditev šteje tudi za točke Pomurskega pokala v rekreativnih tekih, so se otroci OŠ Grad borili s svojimi vrstniki iz bližnje in daljnje okolice tudi za točke. Vseh osnovnošolcev v dveh kategorijah je bilo 125, tako da se je bilo potrebno za zmago kar precej potruditi. Zmagovalci so bili: dečki 1.-4. razred Kristjan Kerec, OŠ Grad, deklice 1.-4. razred Laura Kozic, Stanjevci, dečki 5.-8. razred Damijan Kuzma, OŠ Grad in deklice 5.-8. razred Petra Kučan, Križevci.

VELIKONOČNO KRESOVANJE

Na predvečer velike noči je pripravilo ŠRD Dolnji Slaveči na novem igrišču zdaj že tradicionalno kresovanje. Z nekaj napora in dobre volje nam je uspelo navoziti nekaj prikolic vej, tako da smo se lahko grela in zabavali ob toplini ognja do poznih nočnih ur.

Za krajši kulturni program so poskrbele mlajše članice društva, pozneje je na harmoniko zaigral prav tako član društva Uroš Čurman. Ob kresu se je zbralo veliko domačinov, pridružili pa so se nam še obiskovalci iz okoliških vasi (največ iz Motovilcev, od Grada, iz Nuskove...). Za vse je bil na razpolago z zaseko ali ocvirki namažan kruh, dobre ocvirkove pogače in za nameček še pijača (najbolj je prijalo kuhano vino).

Slavica POTOČNIK



Pred najtežjo kategorijo tekov je potekal malonogometni turnir štirih osnovnih šol, in sicer OŠ Grad, OŠ Kuzma, OŠ Rogašovci in OŠ Bakovci. Fantje do 12 let so se kljub vročini borili kot levi. Največ znanja in športne sreče pa so imeli mladi nogometaši iz OŠ Bakovci.

Poleg turnirja smo pripravili še novo panogo na 18. teku na grad, to je pohod po Gradu in okolici. Pohodniki so štartali na nogometnem igrišču in prehodili 10 kilometrov razgibanega terena skozi »Bežanovo grabo«, se okrepčali na prvi postojanki pri »Stošiči«, potem pa nadaljevali pot skozi prijetno hladen in senčen gozd, malce tudi po soncu do druge postojanke pri »Slamari«. Pot se je vila v »Kanižo«, kjer so si lahko ogledali »Kripto«, in nadaljevali pot do grajskega poslopja. Še zadnji del poti spet po senčnih gozdnih poteh in vrnitev na nogometno igrišče.

Presenetila nas je udeležba pohodnikov, kajti na štartu se jih je prijaviilo kar 134. Še posebej pa smo veseli, da so se našemu vabilo odzvali čebelarji ter člani Društva upokojencev Grad. Vse do letošnjega leta se naši upokojenci niso mogli množično udeležiti naše prireditve, sedaj pa smo našli način. Z veseljem

ugotavljamo, da smo uspeli privabiti vse starostne skupine, od cicibanov pa vse do upokojencev. Prav slednjim torej velja čestitka za udeležbo in seveda za uspešno prehojeno pohodniško pot.

Vrhunec prireditve pa je bil tek članic in članov. Na štartu se je zbralo 51 tekmovalcev.

Na 5-kilometrski progi je bila med 10 ženskami najhitrejša Anka Pugelj iz TS Velenje, druga je bila Tjaša Korošec iz AK Lenart in tretja Zdenka Klemenčič iz TS Radenska.

Na 8-kilometrski progi je bil med 41 moškimi najhitrejši naš stari znanec Jože Čeh iz AK Lenart, drugi je bil njegov klubski kolega Branko Lehner in tretji Zdenko Klemenčič iz TS Radenska.

Ob koncu je sledil še družinski tek, ki je bil po dolgih letih spet številčnejši. Na štartu je bilo kar 17 družin, najhitrejša je bila družina Majcen iz Svetega Tomaža, druga je bila družina Roškar iz Ptuja in tretja družina Sukič od Grada.

Po svečanem delu smo se ob dobri hrani in hladni pijači še malce pozabavali, pokramljali in si obljubili, da bomo na 19. teku na grad spet skupaj.

Andreja CELEC

ŠOLA HUJŠANJA

Zdravstveni dom Murska Sobota je ob pomoči občine in osnovne šole organiziral pri Gradu Šolo hujšanja oziroma delavnico - S pravilno prehrano in gibanjem do zdrave telesne teže. Šola se je začela 23. 02. 2003 in je trajala do 18. 06. 2003. Udeleženci smo se srečevali dvakrat tedensko, enkrat je bil teoretičen del pod vodstvom patronažnih medicinskih sester, enkrat na teden pa je imel dipl. fizioterapevt rekreacijo v telovadnici. Dvakrat smo izvedli tudi Preizkus hoje na 2 km, in sicer 31. 03. 2003 in 02. 06. 2003. S tem preizkusom smo določili telesno zmogljivost udeležencev. Šole se je udeležilo 45 ljudi različnih starosti, vsi pa z enim ciljem - spoznati, kako priti do zdrave telesne teže. Vsem, enim bolj drugim manj, se je želja izpolnila - shujšali smo za 345 kg, se naučili mnogo novega o prehrani in spoznali, kako pomembno je gibanje. Naša srečanja se bodo nadaljevala še pol leta. Srečevali se bomo enkrat na mesec in spremljali naše uspehe.

Zahvaljujemo se občini Grad in osnovni šoli Grad, ki sta nam pomagali pri tehnični izvedbi te delavnice.

Svoje vtise in razmišljanje o šoli sta podali tudi dve udeleženci.

KRISTINA MARIČ:

»Za nami je še ena šola, ki pa ni bila vezana s poklicem, pač pa je bila namenjena osebnemu videzu, dobremu počutju in zadovoljstvu s samim seboj. «Razred» ni vključeval določene generacije, pač pa udeležence v starostnem razmaku 45 let. Tu smo se znašli med zelo mladimi tudi tisti s tretjega življenjskega obdobja in kot zanimivost, nihče ni občutil starostne razlike in skoraj neverjetno se sliši, kako se je ujela ta mešana skupina. Starejše nas je prav to navduševalo, spodbujalo in zadrževalo v skupini.

Tudi naše predznanje o zdravem načinu prehranjevanja je bilo



različno, toda vsak se je lahko v vsem še izpopolnil in teorijo, ki smo jo že obvladali in jo dopolnjevali, smo morali vnesti v naš vsakdanjik. Naučili smo se kaj, kdaj in koliko smemo zaužiti, in ko smo k temu dodajali še rekreacijo pod strokovnim vodstvom, so se rezultati tudi začeli opazovati. Kilogrami so kopneli, pri nekaterih zelo hitro, kar nam je vzbujalo zavist in potrditev, da smo na pravi poti.

Nekateri smo sicer morali še kaj spremeniti v prehrani oz. zmanjšati, pa tudi sladkarije pred televizorjem je bilo potrebno zamenjati s kilometri hoje, ki so nato začeli počasi, a vztrajno požirati odvečno maščobo v našem telesu.

Rezultati 4-mesečnega druženja so nam vsem prinesli osebno zadovoljstvo in željo, da z rekreacijo nadaljujemo.

Organizatorjem in vodjema smo hvaležni za vloženi trud, s pomočjo katerega smo prišli do rezultatov, ki si jih ob začetku tečaja ne bi upal nihče napovedati. Hvala vsem!»

ŠTEFKA BOHAR:

»V današnjem hitrem tempu življenja so se spremenile naše prehrabene navade, žal največkrat v škodo našega zdravja. Zato je bil tečaj šole »S pravilno prehrano in gibanjem do zdrave telesne teže«

zame izziv in nova priložnost, da naredim nekaj v prid svojemu zdravju. Spremeniti stare navade in način razmišljanja ter zmanjšati telesno težo je bil razlog, da sem se udeležila te šole, ki je potekala v naši občini. V začetku naših srečanj sem dvomila v lastni uspeh, vendar je vsako novo srečanje spreminjalo moje občutke.

Pojavili so se prvi rezultati, ki so označevali zmanjšano telesno težo, boljše počutje in navsezadnje zavest, da delam nekaj koristnega zase. Vsako dvakrat tedensko srečevanje - enkrat pri telesni vadbi, drugič pri teoretičnem delu, me je spodbujalo, da sem vztrajno uresničevala začrtani cilj. Včasih so bili tudi trenutki neuspeha, vendar smo bili odlična skupina, ki se je medsebojno spodbujala in podpirala.

Rezultati so vidni, na nas udeležencih te šole pa je, da nadalje ohranimo in vzdržujemo telesno težo, za katero smo si prizadevali. Tako bomo nedvomno največ prispevali v korist našega zdravja in počutja. Zdravje je vrednota posameznika, ki je nezamenljiva, in za katero mora v največji meri vsakdo poskrbeti sam. Hvala vsem, ki ste na kakršen koli način omogočili in podprli ta projekt.«

ODPRTJE NOVEGA VAŠKO-GASILSKEGA DOMA V KRUPLIVNIKU

V mesecu juniju 2003 je bilo v Kruplivniku slovesno odprtje novega vaško-gasilskega doma – sad osemletnih skupnih prizadevanj in naporov vaščanov ter različnih donatorjev. Pred osmimi leti je bil položen temeljni kamen, na katerem stoji sedaj nov, sodobno grajen vaško-gasilski dom. S skupnimi močmi in mnogimi urami prostovoljnega dela vaščanov ter gasilcev Kruplivnika se je dom dogradil in dobil današnjo podobo.

Slovesnost je potekala 8. junija 2003. Pripravili smo krajši kulturni program z vaškimi otroki in ljudskimi pevci od Grada. Slovesnosti se je poleg domačega društva udeležilo še 11 društev, predsednik Občinske gasilske zveze Grad in lepo število drugih povabljenih gostov, sponzorjev ter »botra«. Slavnostni govornik je bil poveljnik PDG Kruplivnik. Nanizal je delo in potek gradnje vaško-gasilskega doma ter opomnil, da je lahko odprtje takšnega doma v zadovoljstvo in ponos vaščanom celotne vasi. Po kulturnem delu programa je sledil »blagoslov«, ki sta ga podelila domači katoliški duhovnik in evangeličanska duhovnica iz Gornjih Slaveč. V čast sv. Florjanu sta ljudski pevki zapeli posebej za to priložnost zloženo pesem. Program je povezovala študentka iz Kruplivnika. Ob koncu slovesnosti je »botra« izročila predsedniku PDG Kruplivnik ključe, s katerimi je ta slovesno odprl vrata novega vaško-gasilskega doma. S tem je bil »uradni« del odprtja končan.

Prostori novega vaško-gasilskega doma so sedaj narejeni in bodo na razpolago za različne potrebe in prireditve. Dolgo smo si prizadevali in končno dosegli svoj namen.



Nov vaško-gasilski dom – ponos vaščanov Kruplivnika

2. POHOD PO MOTOVILCIH



V »PEŠKI« društvu za rekreacijo in sprostitve smo 25. maja letos izvedli 2. pohod po Motovilcih. Trasa pohoda je potekala zelo razgibano in je bila dolga približno 8 kilometrov.

Pohoda so se udeležili predstavniki večine društev iz občine ter posamezniki, precej udeležencev pa je na pohod prišlo tudi od drugod.

Na pohodu je bilo poskrbljeno tudi za okrepčilo, in sicer so se

pohodniki lahko odžejali s hladno pijačo in posladkali s slastnimi domačimi prigrizki kar na treh postajah, kjer so se za trenutek lahko tudi odpočili.

Tudi vreme nam ni ponagajalo, tako da smo bili v društvu ob koncu zelo zadovoljni, kar nam je vlilo energijo in voljo do dela tudi v prihodnje.

OBNOVA KAPEL

Vidončarji se lahko pohvalimo z dvema kapelama – z Vukovo, ki je posvečena svetemu Antonu Padovanskemu, in Faričevo, ki je last Faričevih in je posvečena Srcu Jezusovemu. V Vukovi kapeli je sveta maša vsako prvo soboto in vsako tretjo nedeljo v mesecu ter »proščenje«, ki je na god svetega Antona Padovanskega, to je 13. junija, oz. vedno v nedeljo, ki je najbližje temu datumu. Oprema v kapeli (okna, vrata in klopi) je bila že stara in dotrajana, zato smo jo letos zamenjali z novo. To bi bila za nas zelo velika investicija, če nam ne bi pomagala občina, ki je v celoti financirala obnovo. Za to smo ji Vidončarji zelo hvaležni. V ponos nam je bilo, da smo lahko opravili »proščenje«, ki je bilo letos 15. junija, že v obnovljeni kapeli.

Obnove pa je bila potrebna tudi Faričeva kapela. Dotrajana je bila predvsem fasada, ki so jo popravili, obnovili pa so tudi sliko nad vhom. Med letom v Faričevi kapeli ni svetih maš, zato pa je toliko pomembnejše »proščenje«, ki je bilo letos na god svetega Petra in Pavla, to je 29. junija.

Mateja FERKO

21. VAŠKA OLIMPIJADA V ŠKALAH

Športno društvo Radovci je v soboto, 5. 7. 2003, organiziralo ogled in udeležbo na 21. vaški olimpijadi v Škalah pri Velenju, ki jo je organiziralo tamkajšnje športno društvo. Na olimpijadi je sodelovalo več ekip iz Slovenije (med drugim poleg ekipe Radovcev tudi ekipa iz Pertoče). Ekipe so se lahko preizkušale v več opravilih, kot so: vlečenje vrvi, lupljenje krompirja, pletenje z volno in še v številnih drugih zanimivih spretnostih, ob katerih pa nikakor ni manjkalo zabave in dobre volje.

Ekipe Radovcev je zasedla 1. mesto v mečkanju krompirja ter 3. mesto v vlečenju vrvi.

Suzana FARIČ

PREVZEM GASILSKE AVTOCISTERNE

V nedeljo, 25. maja, smo gasilci PGD Grad namenu predali gasilsko avtocisterno v vrednosti 18,5 milijona SIT. Slovesnost se je pričela s proslavo, na kateri je prisostvovalo 13 gasilskih društev.

Vozilo sta blagoslovila rimokatoliški duhovnik Štefan Kuhar in evangeličanska duhovnica Simona

Prosič-Filip. Nato je poveljnik Milan Špilak predal ključke vozila šoferju Francu Hüllu. Na koncu se je predsednik Ludvik Kočar zahvalil vsem donatorjem, botrom in darovalcem za darovana sredstva pri nakupu vozila.

Stanislav SUKIČ



KOVAČEVCI NA KMEČKIH IGRAH V POZNAVNOVCIH

Sodelovanje na kmečkih igrah v Poznanovcih je že tradicionalno, saj se jih udeležujemo že vrsto let. Kot vsako leto smo se jih tudi letos udeležili v zelo velikem številu in sodelovali v vseh igrah. Med vsemi igrami je bilo najzanimivejše

vlečenje vrvi in kotaljenje velikega klesa (traktorske gume). Naša ekipa je bila zelo dobro pripravljena in je osvojila tri prva in eno drugo mesto. Vsi smo bili zelo zadovoljni in se veselili do večernih ur.

Štefan GJERGJEK



SREČANJE HARMONIKARJEV

Tradicionalna prireditev srečanje harmonikarjev je bila na pobudo športnega društva Radovci izpeljana tudi letos, in sicer v mesecu marcu (letos je bilo to že 15-ič).

Srečanja se je udeležilo okrog 30 harmonikarjev iz Prekmurja in Štajerske. Največ gostov pa je prišlo iz sosednje Avstrije, kar pomeni, da je prireditev aktualna tudi čez našo mejo (dokaz za to je tudi organiziran ogled srečanja harmonikarjev v Avstriji, 20. 7. 2003).

Prireditev ne postavlja v ospredje le tekmovanja v pravem smislu besede, mnogo pomembnejše je sodelovanje in druženje, vsekakor pa tudi ohranjanje take zvrsti glasbe in prenašanje le-te na mlajše rodove.

Vse to pa smo uspeli doseči z omenjeno prireditvijo, katere tradicija iz leta v leto gotovo kmalu ne bo šla v pozabo.



Suzana FARIČ

Udeleženci srečanja harmonikarjev

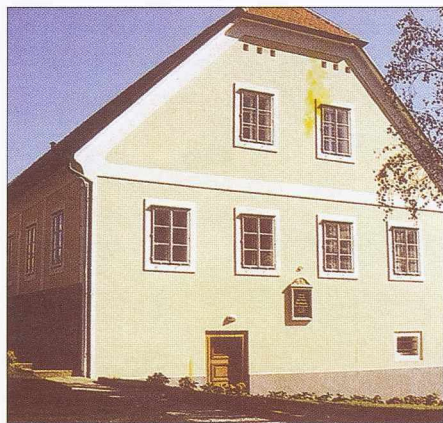
Z IZLETA ČLANOV KULTURNEGA DRUŠTVA »FRANCE PREŠEREN« GRAD

Večletna želja, da skupno preživimo dan ljudski pevci in ostali člani kulturnega društva, se je uresničila. V prvi polovici junija smo se udeleženci izleta odpeljali po dolini reke Drave do Puščave na Pohorju, do Libelič in nato v Ponikvo.

Naše prvo srečanje s čudovito naravo, ko si človek zaželi miru in tišine, je bila Puščava na Pohorju. Tam smo si ogledali romarsko cerkev iz leta 1627, v katero se sliši žuborenje slapa reke tik za cerkvijo. Pot smo nadaljevali proti Avstriji, kjer smo se ustavili v majhni zgodovinsko pomembni vasi Libeliče, znani iz časa plebiscita, sicer bi ta vasica bila danes pod Avstrijo. V bližini smo si ogledali muzejsko zbirko, tisočletno kostnico in črno kuhinjo ter kmečki etnološki muzej.

Zanimiva je ta naša prelepa Koroška s svojimi gozdovi, samotnimi kmetijami, ki se danes ukvarjajo s turističnimi ponudbami in dajejo predvsem domačnost, ki jo je čutiti

tudi pri hrani. Tudi mi smo se okrepčali v Šantanelu na kmetiji PLODER in po enournem počitku nadaljevali pot proti Ponikvi. V tem delu Slovenije najdete mir, lepo naravo, kot njeno posebnost pa moram omeniti rastišče redke rože velikonočnice. Nas pa je pot vodila na ogled rojstne hiše blaženega Antona Martina Slomška na Slomu pri Ponikvi. Zame in za nas vse je bilo posebno doživetje, ko smo si ogledali obnovljeno rojstno hišo škofa



Slomška in razstavo v njej. Spoznali smo bogato zgodovino Ponikve. Ogledali smo si tudi župnijsko cerkev, zgrajeno v lepem baročnem stilu, v kateri je maševal tudi naš prejšnji župnik g. Štefan Recek. Ker počiva na pokopališču v Ponikvi, smo obiskali njegov grob in z minuto molka počastili njegov spomin in mu prižgali sveče.

Prijetno utrujeni, z lepimi vtisi, smo nadaljevali pot proti domu. Pobegnili smo za en dan iz vsakdanjega življenja v naravo, mir, med prijazne ljudi. Spoznali smo kulinarčne užitke naše slovenske domače kuhinje. Vse, kar smo videli in doživeli, je nasploh lepa notranja obogatitev. Duševno smo se sprostiti in se vrnili polni nepozabnih vtisov.

Hvala občini Grad, ki je denarno pomagala pri izvedbi našega izleta. Vsem udeležencem pa hvala za prijetno druženje.

UTRINKI Z IZLETA ŠD VIDONCI

Izlet, ki ga je organiziralo športno društvo Vidonci, je bil v soboto, 7. junija 2003. Odhod je bil v zgodnjih jutranjih urah iz Vidoncev. Udeležili so se ga člani športnega društva in ostali vaščani, ki so sodelovali pri pripravah na prireditev Noč čarovnic.

Prva postaja je bila jama Pekel, nato pa jih je pot vodila v Mozirski gaj in naprej v Logarsko dolino.

Tam so si ogledali okolico, prečudovite planine... in naredili nekaj fotografij. Ker so bili takrat že precej časa zdoma, je počasi začela nastopati lakota, zato so se odpeljali v Logarski kot, kjer jih je čakalo slastno kosilo. Na poti domov so se na željo nekaterih ustavili pri hiši, kjer so imeli čolne, s katerimi so lahko zapluli po reki Savinji. Tam so doživeli nepozabne trenutke, posebno

tisti, ki so, malo po nesreči, malo nalašč, padli iz čolna in se skopali v precej hladni vodi.

Skratka, udeležencem izleta je ta dan minil kot bi mignil, čeprav so odšli v zgodnjih jutranjih urah in se vrnili pozno zvečer. Izlet je bil brezplačen za šolarje, odrasli pa so morali prispevati nekaj malega.

Mateja FERKO
FOTO: Slavko SUKIC



IZLET »PEŠKI« DRUŠTVA ZA REKREACIJO IN SPROSTITEV MOTOVILCI

Nedelja 15. junija je za vse udeležence izleta potekala v znamenju rekreacije in sprostitve, saj smo si za cilj svojega ogleda izbrali naravne znamenitosti naših krajev.

Na pot smo krenili ob šestih zjutraj v Motovilcih in spotoma pobrali še nekaj naših članov iz drugih krajev. Po jutranjem dremežu in prijetnem klepetanju smo se ustavili na

kavici v Tepanjah, od koder nas je pot vodila proti Veliki planini. Ob njenem vznožju smo se najprej primerno obuli in oblekli, nato pa dobre volje stopali v gondolo, ki nas je v nekaj minutah ponesla na 1407 metrov nadmorske višine, od koder smo krenili peš proti vrhu. Po petinštiridesetih minutah hoje navkreber se nam je na vrhu prilegel kratek počitek, od koder smo, ko smo se okrepčali, židane volje opazovali planšarska naselja, raziskovali bogato alpsko floro travnatih pobočij in občudovali kraške kotanje. Spust je bil drznejši in tudi hitrejši, kar nam je vzelo nekaj moči, tako da se je kosilo ob izviru Kamniške Bistrice močno prileglo. Potem smo si ogledali okolico: več kraških izvirov Bistrice, ki se razlijejo v jezerce, v Velikem Predaslju pa korita Kamniške Bistrice. Ker nam je bilo tudi vreme zelo naklonjeno, →



IZLET VAŠČANOV RADOVCEV

V soboto, 24. junija smo se vaščani Radovcev zbrali pred gasilskim domom. Športno društvo Radovci je namreč organiziralo izlet za vse tiste vaščane, ki so kakorkoli sodelovali pri izvedbi prireditve Noč čarovnic. V prvi vrsti je bila to nagrada ali zahvala za vloženi trud vaščanom za pripravo kulinarčnih specialitet, kakor tudi za sodelovanje na omenjeni prireditvi. Za res aktivno sodelovanje na prireditvi je dokaz tudi ta, da smo avtobus napolnili do zadnjega sedeža.

Odločili smo se, da bomo tokrat podrobneje spoznali Koroško. Tako smo se zapeljali v smeri Maribora, po dolini reke Drave do Dravograda, kjer smo si lahko ogledali mesto in njegove znamenitosti. Pot nas je vodila naprej do letališča v Slovenj Gradcu, kjer smo si tudi napolnili že lačne želodce (nikakor ne smemo pozabiti, da so nam naše pridne vaščanke pripravile številne dobrote, s katerimi smo si lahko sproti potešili



Flosarski krst predsednika športnega društva.

lakoto). Ob vročem vremenu pa je dobro prijal hladen »špricer« ali pivo.

Nato smo si ogledali eno od zasebnih pivovarn, kjer smo imeli možnost spoznati tehnologijo proizvodnje piva. Presenetili so nas s poskušnjo koroških gruppov, kruha in skutnega namaza ter seveda degustacijo piva.

Ogledali smo si tudi stari del

mesta Slovenj Gradec s prekrasno cerkvijo. Pot smo nadaljevali do splavarskega doma, kjer nas je čakala prijazna vodička, katera nas je vodila v Bistriški Greben. Tu smo si ogledali ekološko kapelo in slap.

Od tod smo se odpeljali novim izzivom naproti. Na reki Dravi so nas namreč že čakali koroški splavarji. To je bilo za vse nas enkratno in neponovljivo doživetje. Ob prijetnem sprejemu in namestitvi smo se s splavom zapeljali po reki Dravi. Ob tem pa ni manjkalo dobre volje in zabave s frajtonerico ter lepega zabavnega programa. Postreženi smo bili tudi s floserskim golažem in polento. Ob tem je naš predsednik športnega društva preživel tudi floserski krst.

Prepričan sem, da smo preživeli lep, nepozaben dan v upanju, da se bomo naslednje leto zopet udeležili podobnega ali pa morda še lepšega izleta.

Jože SEVER



→ saj temperature niso bile niti previsoke niti prenizke, smo se zapeljali še do arboretuma Volčji potok, kjer so si lahko tisti najbolj vztrajni ogledali okrog 3500 domačih in tujih rastlinskih vrst, ostali pa so gasili žejo v njegovi prijetni senci.

Polni lepih doživetij smo se odpravili proti domu z željo, da tudi v prihodnje pozabimo na vsakdanje obveznosti in si vzamemo čas samo zase ter raziščemo koticke, kjer sta narava in človek še vedno v sožitju.

Marjanca FERKO OMAHEN



Ogled ekološke kapele v Bistriškem grebenu.

SMUČANJE NA ROGLI

Čeprav se je zima že dolgo tega poslovlila iz naših krajev, spomini nanjo ostajajo, kajti bila je bogata s snegom in zato smo jo tudi v Športnem društvu Grad dodobra izkoristili. Skupaj z Društvom za kulturno-športni razvoj mladih »Gračka pomlad« smo januarja organizirali enodnevno smučanje, sankanje in tek na smučeh na Rogli.

Zjutraj smo se zbrali v »Pörgi«, kjer nas je čakal avtobus. Prva postaja na avtocesti je bila namenjena obilnemu zajtrku in toplim napitkom, saj lačen in žejen na smučišču nimaš kaj iskati. Vesela družina je postala po zajtrku še bolj vesela in vijugasto zasnežena cesta na Roglo je naznanjala, da bomo kmalu na prekrasnih smučiščih, ki so primerna prav za vse rekreativne smučarje. Polno parkirišče je nazorno kazalo, da Slovenci nismo kar tako dežela smučarjev. Nekateri smo si privoščili še toplo kavo ali čaj, najbolj neučakani pa so se že spuščali po prostranih smučiščih.

Malo smo bili razočarani nad vremenom, kajti hladen veter ni bil najbolj prijazen do nas, saj smo se morali večkrat, kot bi sicer bilo potrebno, greti v brunaricah oz. lokalih. Vendar, kot pravijo, če je volja, lahko preмагаš vse, in tudi mi smo kljubovali ledenemu vetru in v popoldanskih urah smo se počasi zbirali pri našem avtobusu. Po obrazih sodeč je bila kristalno jasno, da niti veter niti mraz nista pokvarila smučarskega veselja in uživanja na snežnih poljanah.

Prijetno utrujeni smo si privoščili še toplo večerjo, se nasmejali dogodivščinam, predvsem »spektakularnim padcem«, in se počasi približevali domu. Seveda še kakšna kratka postaja na poti ni manjkala, pa tudi dobrih vicev ne.

Obljubili smo si, da bomo ohranili tradicionalno smučanje vsaj enkrat letno nekje na slovenskem smučišču.

Andreja CELEC

IZLET DRUŠTVA KMEČKIH ŽENA IN DEKLET KRUPLIVNIK

V društvu žena in deklet Kruplivnik si prizadevamo, da bi bile čim bolj aktivne. Ker pa nam vsakodnevno delo in skrbi tega ne dopuščajo, smo se odločili, da uspešno prireditev Noči čarovnic sklenemo še z enodnevno izletom. Tako smo se vsi, ki smo na kakršen koli način sodelovali na prireditvi, odpravili na izlet v Velenje, kjer smo si najprej ogledali muzej, nato pa še rudnik premogovništva, kjer smo dobili rudarsko obleko in malico. Nato smo se spustili 150 metrov v globino, ter se ob razlagi vodiča, ki nas je pozdravil z rudarskim pozdravom SREČNO, sprehodili po rovih rudnika. Nato smo se odpeljali naprej v Savinjski gaj, kjer smo si ogledali razstavo tulipanov. Ti so v najrazličnejših



Izletniška malica na postaji v Tepanju

barvnih kombinacijah krasili gredice in izžarevali svojo lepoto.

Upam da ta izlet ni bil zadnji, saj smo postali bogatejši za marsikatero spoznanje. Tako smo si popestrili vsakodnevno enoličnost tega hitrega načina življenja.

Alenka KISILAK

V PREMISLEK...

KDOR DRUGIM JAMO KOPLJE, SAM VANJO PADE

Poletje je čas, v katerem se večina ljudi srečuje z raznimi težavami. Ene pesti vročina, druge suša na poljih, v vinogradih in sadovnjakih, naslednje spet pomanjkanje vode itn. Če se vprašam, katera od zgornjih težav je najtežja, bi se gotovo vsi strinjali z mano, če rečem, da pomanjkanje vode. Leta je nujno potrebna za preživetje vseh nas in žalostno je, če se vsi tega ne zavedamo. Že nekaj poletij se z vsemi močmi borimo proti pomanjkanju vode. Dovažamo jo z gasilskimi cisternami (hvala bogu, da jih imamo v okolju, v katerem živimo), izkopavamo in gradimo studence, vodnjake – samo zato, da bi preživeli, da bi napojili živino, polili vrtove...

V občini smo z občinskimi sredstvi omogočili izkop vrtin in imeli smo srečo, da so bili nekateri od poskusov uspešni. Vrtine smo dobili, vkopati je bilo treba še rezervoarje, iz katerih bo možno črpati vodo. Občinski delavci so se polni elana spravili k delu, in ko so mislili, da so delo že skoraj opravili, se je vse porušilo. Zakaj? Zato, ker se vedno najde nekdo, ki mu nekaj ni po volji, nekdo, ki skuša prehiteti sam sebe, nekdo, ki drugemu jamo koplje in sam pade vanjo. Ko so občinski delavci naslednje jutro prišli zaključevati svoje delo, so se zgrozili nad početjem tebe, ki nisi bil potrpežljiv, da bi počakal do zaključka del, in si vodo že prej izčrpal iz rezervoarja, preden je delo bilo končano... Posledice so bile hude – stroški večji in, žal, tudi huda poškodba delavca.

Ali smo rojeni zato, da sami sebi grenimo življenje? Morda pa radi nagajamo drugim!?

Kdaj nas bo čas pripeljal do pametnega ravnanja s samim seboj in okoljem? Ne pozabimo, da je voda še vedno problem št. 1. Vzemimo si čas in razmislimo o tem!

Slavica POTOČNIK

VETERANKE IN VETERANI VOJNE ZA SLOVENIJO

Mineva 12 let od takrat, ko smo skupaj obranili domovino in 10 let od takrat, ko smo ustanovili svojo organizacijo, Območno združenje veteranov vojne za Slovenijo Murska Sobota, ki je povezano z ostalimi območnimi združenji v Zvezo veteranov vojne za Slovenijo. Danes ugotavljamo, da vas je veliko takšnih, ki ste sodelovali v aktivnostih pri obrambi domovine, pa si še niste uredili statusa vojnega veterana. Prav tako vas je veliko, ki niste člani organizacije, ki povezuje in združuje veterane vojne za Slovenijo, v katero se prostovoljno vključujejo vse tiste osebe, ki so sodelovale v pripravah in v vojni za samostojno in neodvisno Slovenijo.

ZVEZA VETERANOV VOJNE ZA SLOVENIJO – ZVVS je domoljubna, nestrankarska, nepridobitna in nevladna samostojna zveza društev območij združenj veteranov vojne za Slovenijo – OZVVS. Območna združenja združujejo tiste udeležence in udeležence priprav na vojno ali vojne za Slovenijo, ki so ne glede na njihova politična in svetovno nazorska prepričanja aktivno sodelovali v pripravah na vojno oziroma neposrednih aktivnostih v vojni za ohranitev samostojne in neodvisne Republike Slovenije v obdobju od 17. maja 1990 do 26. oktobra 1991 ne glede na čas trajanja njihove udeležbe v teh aktivnostih. V ZVVS se na lastno željo lahko včlanijo tudi svojci žrtev vojne za Slovenijo, invalidi in ranjeni v vojni za Slovenijo ter osebe, ki so pravočasno prestopile iz JLA in niso aktivno sodelovale v vojaški agresiji na Republiko Slovenijo in so v času po prestopu aktivno sodelovale pri obrambi RS.

OSNOVNI CILJI IN NALOGE ZVVS so ohranjanje spomina na osamosvojitveno vojno za Slovenijo, zastopanje in uveljavljanje interesov članstva pred državnimi organi, nudenje strokovne pomoči svojim članom pri uveljavljanju pravic statusa veterana, sodelovanje z veteranskimi in drugimi organizacijami doma in v tujini, postavljanje in ohranjanje obeležij osamosvojitvene vojne, predlaganje podelitve odlikovanj in priznanj zaslužnim članom, krepitev domoljubja in druge naloge.

ČLAN ZVVS LAHKO POSTANETE, če izpolnujete pogoje in izpolnite prijavnico, h kateri priložite dve svoji

fotografiji (velikost fotografij, ki se uporablja za osebne dokumente) ter prijavnico s fotografijama pošljete na naslov: **Območno združenje vojne za Slovenijo Murska Sobota**.

STATUS IN PRAVICE VETERANOV VOJNE ZA SLOVENIJO določajo Ustava RS, Zakon o posebnih pravicah žrtev v vojni za Slovenijo 1991 in Zakon o vojnih veteranih.

STATUS VETERANA VOJNE ZA SLOVENIJO na podlagi sprejetih zakonov lahko uveljavijo pripadniki Teritorialne obrambe RS, policisti, operativni delavci kriminalistične in obveščevalno varnostne službe, obojeni pripadniki narodne zaščite ter pripadniki enot za zveze republike in občin, ki so v vojaški agresiji na RS v času od 26. junija do 18. julija 1991 opravljali dolžnosti pri obrambi RS.

PRAVICE VOJNIH VETERANOV:

- **VETERANSKI DODATEK:** pravica do veteranskega dodatka ima vojni veterani, če delež prejemkov na družinskega člana ne dosega osnove za veteranski dodatek.
- **DODATEK ZA POMOČ IN POSTREŽBO:** vojni veterani so upravičeni do dodatka za pomoč in postrežbo ob pogojih in v višini po predpisih o pokojninskem in invalidskem zavarovanju.
- **ZDRAVSTVENO VARSTVO:** vojnemu veteranu se zagotavlja plačilo zdravstvenih storitev višini razlike do polne vrednosti storitev zagotovljenih v okviru obveznega zavarovanja (gre za dodatno zdravstveno zavarovanje).
- **ZDRAVILIŠKO IN KLIMATSKO ZDRAVLJENJE:** vojni veterani imajo pravico do zdraviliškega in klimatskega zdravljenja in povračila potnih stroškov pri uveljavljanju te pravice ob pogojih in v obsegu, predpisanem za vojne invalide.
- **POKOJNINSKA DOBA:** vojnemu veteranu se čas, prebit v okoliščinah za priznanje statusa vojnega veterana, šteje v pokojninsko dobo kot posebna doba.

POSTOPEK ZA UVELJAVLJANJE PRAVIC:

- Od Izpostave Uprave za obrambo Murska Sobota, Kardoševa ul. (stavba občine) zahtevajte potrdilo o opravljanju

dolžnosti pri obrambi Republike Slovenije. Če imate v vojaški knjižici vpisano in potrjeno (pečat Sekretariata za obrambo) udeležbo v vojni, velja vojaška knjižica kot potrdilo o opravljanju dolžnosti pri obrambi RS.

- Po prejemu potrdila o opravljanju dolžnosti pri obrambi RS zahtevajte vpis v evidenco vojnih veteranov v referatu za vojne veterane in vojaške invalide na Upravni enoti Murska Sobota (stavba občine). Na upravni enoti hkrati zahtevajte izdajo izkaznice veterana in priznanje pravic vojnih veteranov.

Pravico do varstva po zakonu o vojnih veteranih ima vojni veterani, ko dopolni 50 let starosti ali je pri njem nastala trajna popolna izguba delovne zmožnosti. Ne glede na takšno določilo zakona vas vabimo, da si status vojnega veterana uredite čimprej. Glede na spremembe v organizaciji upravnih organov Ministrstva za obrambo in spremembe v Slovenski vojski in glede na vse večjo časovno oddaljenost od takratnih dogodkov, bo vse težje dokazovati udeležbo o opravljanju dolžnosti pri obrambi RS.

Predsedstvo
Območnega združenja ZVVS
Murska Sobota

ZAČETEK USTANAVLJANJA ŠPORTNEGA DRUŠTVA V KOVAČEVCIH

Stanovalci Kovačevcev smo se pred časom srečali v vaškem domu in tam na pobudo Martina Žekša začeli z ustanovitvijo Športnega društva Kovačevci. Ker smo številčno zelo majhna vas, smo se zbrali v zelo lepem številu.

Na prvem srečanju smo se dogovorili da bo predsedniško funkcijo prevzel pobudnik Martin Žekš, blagajniške stvari bo urejala Martina Žekš, tajnik pa bo Dejan Drvarič. Društvo je v toku registracije in bo v kratkem imelo vso dokumentacijo.

Štefan GJERGJEK



5. DEL

NISI IZPOLNIL
NAJINE POGODBE!
ODSLEJ BO TONE
MESTO V JEČINI!



KAJ JE Z NJIM?
BIL JE VENDAR NAŠ PRIMATELJ.
KDO NAM BO ODSLEJ POMAĞAL?
GORJE NAMI! GRAŠČAK JE HUD...



BUMMI BUMMI
OBLEŽITA ZNAM
IN HLAPEČ.

AUI AUI MOJA KRONA!
NIKOLI VEČ...
AUI AUI AUI
ZBOGOM...



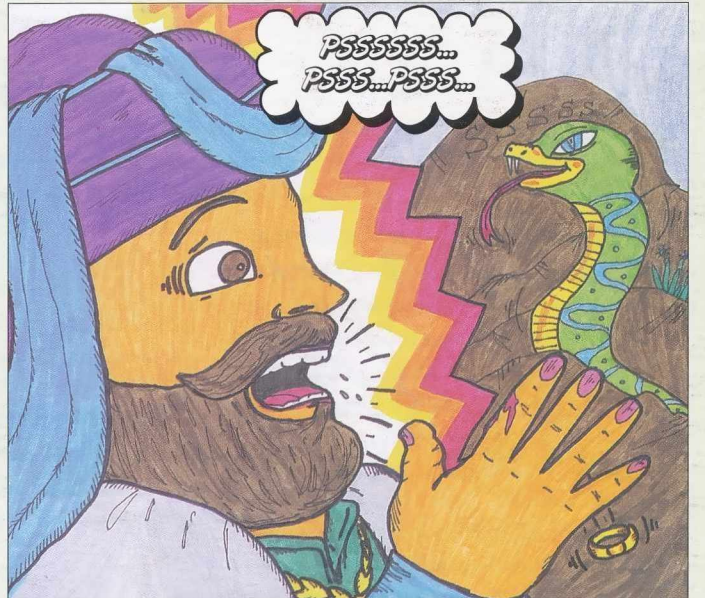
LETNA JE DOBRA,
VSEGA JE DOVOLJ.

ČEZ ČAS...



LE KJE JE?
ASI GORJE MENI!

GRAŠČAK SE POIGRAVA
S PRSTNOM, TA MU PADE NATLA
IN SE SKOČI V TRAVO.



PSSSSSS...
PSSS... PSSS...

Besedilo: Štefka BOHAR, Risbe: Sonja ŠTEFKO.

SE NADALJUJE...